

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) เพื่อศึกษาพฤติกรรมสุขภาพของสตรีที่รับงานมาทำที่บ้าน จำแนกตามประเภทของงานและระยะเวลาการทำงาน

ลักษณะประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ศึกษาครั้งนี้เป็นสตรีที่มีอาชีพรับงานมาทำที่บ้านในจังหวัดเชียงใหม่ ตามรายชื่อผู้รับงานมาทำที่บ้านของโครงการศึกษาและพัฒนาผู้รับงานไปทำที่บ้านภาคเหนือ จำนวนประมาณ 2,919 ราย (โครงการศึกษาและพัฒนาผู้รับงานไปทำที่บ้านภาคเหนือ, 2542) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยมีขนาด 300 ราย ซึ่งได้จากการประมาณขนาดตัวอย่างโดยใช้ ร้อยละ 10 ของจำนวนประชากรทั้งหมด (ยูวดี ภาษา, มาลีเลิศมาลีวงศ์, เขียวลักษณ์ เลาหะจินดา, วิไล ลีสุวรรณ, พรรณวดี พุทธิวัฒน์, และรุจิเรศ ธนุรักษ์, 2537) และเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (stratified sampling) โดยจัดแบ่งประเภทของงานที่รับมาทำที่บ้านในจังหวัดเชียงใหม่ตามผลการสำรวจข้อมูลพื้นฐานผู้ทำการผลิตที่บ้านในภาคเหนือ (โครงการศึกษาและพัฒนาผู้รับงานไปทำที่บ้านภาคเหนือ, 2542) ได้แบ่งงานออกเป็น 6 ประเภทใหญ่ ๆ ได้แก่ งานทอผ้า แกะสลัก จักสาน เย็บผ้าโหล ศิลปประดิษฐ์ และงานถนอมและแปรรูปอาหาร จากนั้นจัดทำรายชื่อกลุ่มงานทั้งหมดของงานแต่ละประเภท แล้วใช้วิธีสุ่มอย่างง่ายเพื่อให้ได้กลุ่มงานของงาน 6 ประเภท ดังนี้

1. งานทอผ้า สุ่มอย่างง่ายมาได้ 1 กลุ่มงานคือ กลุ่มงานทอผ้าบ้านตาล ประกอบด้วยสามหมู่บ้านคือ หมู่ 1 หมู่ 5 และหมู่ 9 ตำบลบ้านตาล อำเภอฮอด
2. งานแกะสลัก สุ่มอย่างง่ายมาได้ 1 กลุ่มงานคือ กลุ่มแกะสลักบ้านกัวแลน้อย ตำบลบ้านแม อำเภอสันป่าตอง
3. งานจักสาน สุ่มอย่างง่ายมาได้ 1 กลุ่มงานคือ กลุ่มจักสานบ้านสันทราย หมู่ 7 ตำบลหนองแก้ว อำเภอหางดง
4. กลุ่มเย็บผ้าโหล สุ่มอย่างง่ายมาได้ 2 กลุ่มงานคือ กลุ่มเย็บผ้าบ้านกัวแล หมู่ 11 ตำบลเชิงคอย อำเภอดอยสะเก็ด และกลุ่มเย็บผ้าบ้านทรายมูล หมู่ 1 ตำบลทรายมูล อำเภอสันกำแพง

5. กลุ่มศิลปประดิษฐ์ สุ่มอย่างง่ายมาได้ 3 กลุ่มงานคือ กลุ่มศิลปประดิษฐ์แม่เหียะ หมู่ 4 ตำบลแม่เหียะ อำเภอเมือง กลุ่มศิลปประดิษฐ์บ้านหม้อ หมู่ 5 ตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง และ กลุ่มศิลปประดิษฐ์บ้านกัวแล หมู่ 11 ตำบลเชิงคอย อำเภอคอยสะเก็ด

6. กลุ่มถนอมและแปรรูปอาหาร สุ่มอย่างง่ายมาได้ 1 กลุ่มงานคือ กลุ่มแปรรูปอาหาร บ้านป่าไผ่ หมู่ 2 ตำบลแม่โป่ง อำเภอคอยสะเก็ด

จากกลุ่มงาน 6 ประเภทใช้วิธีสุ่มอย่างง่ายเพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างอย่างน้อยประเภท งานละ 50 ราย โดยมีคุณสมบัติ ดังนี้

1. สามารถอ่านออกเขียนได้
2. ไม่มีปัญหาทางการได้ยิน การมองเห็น การพูดและการใช้ภาษาไทย
3. ไม่เจ็บป่วยด้วยโรคร้ายแรง ไม่อยู่ในระยะการตั้งครรภ์ หลังคลอดหรือให้นมบุตร
4. ยินดีให้ความร่วมมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ สมรส ความเพียงพอของรายได้ สถานที่ทำงาน ลักษณะงานที่ทำ เหตุผลที่เลือกรับงานมาทำที่บ้าน และระยะเวลาในการทำงาน

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามพฤติกรรมสุขภาพของสตรีที่รับงานมาทำที่บ้าน ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรม เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยพฤติกรรมสุขภาพ 7 ด้าน ได้แก่ ด้านการรับประทานอาหาร ด้านการใช้สารเสพติด ด้านการออกกำลังกาย ด้านการพักผ่อนและนอนหลับ ด้านอารมณ์และสังคม ด้านการดูแลสุขภาพ และด้านการป้องกันการเกิดอันตรายต่อสุขภาพ รวม 58 ข้อ ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 4 ระดับ ดังนี้ ทำเป็นประจำ ทำบ่อยครั้ง ทำบางครั้ง ไม่ทำเลย โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนในแต่ละข้อคำถามดังนี้

	สำหรับข้อความด้านบวก			สำหรับข้อความด้านลบ		
ทำเป็นประจำ	ให้	4	คะแนน	ให้	1	คะแนน
ทำบ่อยครั้ง	ให้	3	คะแนน	ให้	2	คะแนน
ทำบางครั้ง	ให้	2	คะแนน	ให้	3	คะแนน
ไม่ทำเลย	ให้	1	คะแนน	ให้	4	คะแนน

คะแนนรวมมีค่าอยู่ระหว่าง 58 – 232 คะแนน ในการแปลผลพิจารณาจากคะแนน โดยผู้ที่มีคะแนนสูง หมายถึง ผู้ตอบมีพฤติกรรมสุขภาพด้านนั้น ๆ เหมาะสม ในทางตรงกันข้ามผู้ที่มีคะแนนต่ำ หมายถึง ผู้ตอบมีพฤติกรรมสุขภาพด้านนั้น ๆ ไม่เหมาะสม เมื่อพิจารณาจากเกณฑ์การตอบคำถามตามมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ พฤติกรรมสุขภาพที่เหมาะสมจะอยู่ในระดับ 3 (ทำบ่อยครั้ง) และระดับ 4 (ทำเป็นประจำ) จากการศึกษาครั้งนี้พบว่า คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมสุขภาพโดยรวมและในรายด้านของกลุ่มตัวอย่างค่อนข้างสูงผู้วิจัยจึงได้แบ่งเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

คะแนนอยู่ในระดับสูง	คะแนนอยู่ระหว่างร้อยละ	85 – 100	ของคะแนนเต็ม
คะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างสูง	คะแนนอยู่ระหว่างร้อยละ	75 – 84	ของคะแนนเต็ม
คะแนนอยู่ในระดับปานกลาง	คะแนนอยู่ระหว่างร้อยละ	65 – 74	ของคะแนนเต็ม
คะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ	คะแนนอยู่ระหว่างร้อยละ	55 – 64	ของคะแนนเต็ม
คะแนนอยู่ในระดับต่ำ	คะแนนอยู่ระหว่างร้อยละ	0 – 54	ของคะแนนเต็ม

การควบคุมคุณภาพของเครื่องมือ

การหาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามพฤติกรรมสุขภาพของสตรีที่รับงานมาทำที่บ้าน ไปตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิด้านสังคม 1 ท่าน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการพยาบาลสตรี 2 ท่าน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านพฤติกรรมสุขภาพ 2 ท่าน จากนั้นนำมาคำนวณความตรงกันของผู้ทรงคุณวุฒิ (interrater agreement) และคำนวณดัชนีความตรงตามเนื้อหา (Content Validity Index, [CVI]) (Davis, 1992) ซึ่งได้ค่าตรงกันของผู้ทรงคุณวุฒิ และดัชนีความตรงตามเนื้อหาเท่ากับ .93 ทั้ง 2 ค่า หลังจากนั้นผู้วิจัยนำข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะมาพิจารณา และแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ ก่อนที่จะนำแบบสอบถามนั้นไปหาความเชื่อมั่นกับสตรีที่รับงานมาทำที่บ้านที่มีลักษณะเช่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่าง

การหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับสตรีที่รับงานมาทำที่บ้านที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง คือ สตรีที่รับงานมาทำที่บ้านในอาชีพงานทอผ้า และสลัก จักสาน เย็บผ้า โหล ศิลปประดิษฐ์ และงานถนอมและแปรรูปอาหาร ประเภทงานละ 4 ราย รวม 24 ราย เพื่อตรวจสอบความชัดเจนของภาษา ปัญหาอุปสรรค และเวลาที่ใช้ในการตอบแบบสอบถาม กำหนดหาค่าความเที่ยง (reliability) ของแบบสอบถามแต่ละด้าน ด้วยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่าของครอนบาค (Cronbach's coefficient alpha) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยรวมและแต่ละด้าน ดังนี้ พฤติกรรมสุขภาพโดยรวมเท่ากับ .89 ด้านการรับประทานอาหารเท่ากับ .71 ด้านการใช้สารเสพติดเท่ากับ .71 ด้านการออกกำลังกายเท่ากับ .90 ด้านการพักผ่อนเท่ากับ .72 ด้านอารมณ์และสังคมเท่ากับ .71 ด้านการดูแลสุขภาพเท่ากับ .80 และด้านการป้องกันการเกิดอันตรายต่อสุขภาพเท่ากับ .70

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการหลังจากได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบล และประธานกลุ่มสตรีที่รับงานมาทำที่บ้านที่เกี่ยวข้อง กลุ่มตัวอย่างทุกคนได้รับแจ้งให้ทราบว่าผู้วิจัยจะดำเนินการวิจัยเรื่อง พฤติกรรมสุขภาพของสตรีที่รับงานมาทำที่บ้าน โดยใช้แบบสอบถามในการประเมินพฤติกรรมสุขภาพ การบันทึกข้อมูลจะไม่มีการระบุชื่อของผู้ตอบแบบสอบถามแต่จะทำเป็นรหัสแทนชื่อ ข้อมูลที่ได้ผู้วิจัยจะเก็บเป็นความลับใช้เพื่อการวิจัยเท่านั้นและไม่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาผลงานใด ๆ ทั้งสิ้น ขณะดำเนินการวิจัยถ้ากลุ่มตัวอย่างไม่ต้องการให้ข้อมูลสามารถยกเลิกได้ทันที โดยไม่เกิดผลเสียหายต่อกลุ่มตัวอย่าง เมื่อกลุ่มตัวอย่างยินยอมเข้าร่วมการวิจัยให้เซ็นต้นลงนามในแบบขอความร่วมมือและการพิทักษ์สิทธิ (ภาคผนวก ค)

การรวบรวมข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยดำเนินการเป็นขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยทำการคัดเลือกและสุ่มตัวอย่างตามเกณฑ์ที่กำหนดให้ครอบคลุมงานทั้ง 6 ประเภท (งานทอผ้า เกษตรัก จักสาน เย็บผ้าโหล ศิลปประดิษฐ์ และงานถนอมและแปรรูปอาหาร) และนัดหมายวันเวลาที่จะทำการเก็บรวบรวมข้อมูลกลุ่มตัวอย่างกับประธานกลุ่มสตรีที่รับงานมาทำที่บ้านในงานแต่ละประเภท
2. ทำหนังสือผ่านคณบดีคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ถึงคณะกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบล และประธานกลุ่มสตรีที่รับงานมาทำที่บ้านที่เกี่ยวข้อง เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัยและขออนุญาตเก็บข้อมูล
3. ในแต่ละกลุ่มประเภทของงาน ผู้วิจัยจะดำเนินการกับกลุ่มตัวอย่างโดยแนะนำตัวเอง ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ระยะเวลาในการตอบแบบสอบถาม พร้อมทั้งขอความร่วมมือในการวิจัย โดยยึดหลักการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง
4. เมื่อกลุ่มตัวอย่างยินดีเข้าร่วมในการวิจัย ผู้วิจัยจึงแจกแบบสอบถาม และให้เวลาในการตอบแบบสอบถามประมาณ 45 นาที เมื่อกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามเสร็จ ผู้วิจัยตรวจสอบคำตอบที่ได้รับอีกครั้งให้ครบถ้วนตามจำนวนข้อคำถามทั้งหมด ในกรณีที่กลุ่มตัวอย่างไม่สะดวกในการตอบแบบสอบถามขณะนั้น ผู้วิจัยจะแจกแบบสอบถามไว้ให้ และขอให้กลุ่มตัวอย่างส่งแบบสอบถามคืนภายใน 2 สัปดาห์ ซึ่งผู้วิจัยจะติดตามรับแบบสอบถามคืนโดยผ่านประธานกลุ่มสตรีที่รับงานมาทำที่บ้านอีกครั้งหนึ่ง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Science) for Windows มีขั้นตอนการวิเคราะห์ตามลำดับดังนี้

1. แจกแจงความถี่ และคำนวณหาร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคล
2. หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคะแนนพฤติกรรมสุขภาพโดยรวมและในรายด้าน